

Juridische Werkgroep Holland Solar wisselt van voorzitter: 'Tijd voor nieuwe ideeën'

De Nederlandse zonne-energiemarkt groeide spectaculair in korte tijd, met alle juridische implicaties en issues van dien. De Juridische Werkgroep van Holland Solar volgt die nauwgezet en draagt bij aan oplossingen die de voortgang van de sector en energietransitie ondersteunen. Na meer dan een decennium voorzitterschap draagt Jan Albert Timmerman de voorzittershamer over aan Michel Chatelin. 'Die wisseling van de wacht komt op een natuurlijk moment. Onze branchevereniging verbreedt, de toekomst is aan de jeugd.'

2013 was een omslagjaar in de Nederlandse pv-markt. Het geïnstalleerde vermogen verdubbelde bijna ten opzichte van het jaar daarvoor, naar zo'n 650 megawattpiek. Zonnepanelen werden al even gesubsidieerd via de salderingsregeling en de SDE. In combinatie met de sterk gedaalde prijzen werden die financieel aantrekkelijk voor steeds meer consumenten en bedrijven.

Vlammende betogen

'De interesse in zonne-energie nam enorm toe', vertelt Timmerman. 'De nadruk van de pv-sector lag toen met name op de residentiële markt; daarin werd als eerste snelheid gemaakt. De behoefte aan informatie nam toe, ook over de wet- en regelgeving. Daar werd onder meer invulling aan gegeven middels seminars, inclusief vlammende betogen over het belang van veiligheid op het dak en installaties met zorg aanleggen, met het oog op mogelijke lekage bijvoorbeeld. Ik startte mijn bedrijf

RenewabLAW in 2013 en verbaasde me destijds over het gebrek aan specifieke of grote juridische onderwerpen aangaande zonne-energie. Op basis van mijn ervaring met andere energiebronnen verwachtte ik dat er meer zou zijn.'

Vele zaaltjes

Michel Chatelin is specialist in energierecht, mededingingsrecht en commerciële contracten. Recentelijk maakte hij de overstap van Eversheds Sutherland naar het internationale advocatenkantoor Osborne Clarke, waar hij als partner het nieuwe Nederlandse team Energy & Energy Transition opbouwt. Ook hij herinnert zich die begintijd en vervolgens ook de grootschalige opkomst van zonne-energie in Nederland. Hij stond onder meer in vele zaaltjes waar de mogelijkheden voor het realiseren van lokale zonnestroomprojecten werden besproken, inclusief de juridische aspecten.

'Daarbij speelden destijds 2 echt belangrijke issues', aldus Chatelin. 'Om direct

stroom te leveren aan kleinverbruikers is een leveranciersvergunning van de Autoriteit Consument en Markt (ACM) nodig – om kleinverbruikers te beschermen terwijl die ook zelf willen produceren voor eigen gebruik. Een leveranciersvergunning is dan een belangrijke belemmering. Daarnaast moesten de zonnepanelen onderdeel zijn van de installatie van de verbruiker om stroom en energiebelasting te mogen salderen. Er is hard gelobbyd om dit op te lossen, wat leidde tot de komst van de zelfleveringsvrijstelling en postcodeeroos.'

Peanuts

Een van de eerste grote Nederlandse zon-op-landprojecten betrof Zonnepark Ameland. De hoofdrolspelers: Ameland Energie Coöperatie, Eneco en de gemeente. De ontwikkeling startte in 2014. De bouw werd 2 jaar later voltooid. 'Bij de aanbesteding bleek dat slechts één partij daarvoor geschikt was', aldus Chatelin. 'Dat was Solarcentury, later onderdeel van Statkraft en nu Greenchoice. Het

betrof een project van 6 megawattpiek, peanuts in vergelijking met de vele grote systemen die later kwamen, met alle juridische implicaties van dien."

Hersenkraker

Holland Solar richtte de Juridische Werkgroep op in 2013, op initiatief van Timmerman, met het oog op de vlucht die grootschalige pv-projecten zouden gaan nemen. Die telt inmiddels zo'n 20 leden – bedrijfsjuristen, praktijkjuristen, fiscalisten en adviseurs. Zij komen met regelmaat bij elkaar om te spreken over ontwikkelingen en interpretaties aangaande beleid en wet- en regelgeving. De werkgroep voorziet de branchevereniging gevraagd en ongevraagd van advies over actuele issues. Dat vindt vervolgens ook zijn weg naar beleidsmakers. Timmerman: 'En er is tegenwoordig meer waar je je als jurist druk over kan maken dan dakdoorboringen.'

Kameleons

Timmerman noemt in dit verband de zakenrechtelijke duiding van zonnepanelen: 'Altijd een leuke hersenkraker.' Voor de Onroerendezaakbelasting (ozb) is het een onroerende zaak, terwijl voor de omzetbelasting een zonnepaneel weer roerend is. Wij hebben ons in menige vergadering verbaasd; dat een gemakkelijk te demonteren en te verplaatsen zaak vanuit de ene juridische kant bekeken resulteert in de kwalificatie "roerend", terwijl het vanuit een ander perspectief als onroerend wordt bestempeld. Zonnepanelen zijn als kameleons.'

Rechtsongelijkheid

Die ozb levert vervolgens ook weer interessante doorkijkjes op, aldus Timmerman. Zo kan het door een gemeente worden aangemerkt als onroerende zaak onder de Wet waardering onroerende zaken (WOZ). Die gemeente heft dan ozb tegen het vastgestelde tariefpercentage, wat een aanzienlijke kostenpost kan opleveren en de businesscase dus sterk kan beïnvloeden. Niet iedere gemeente gaat hier echter hetzelfde mee om, waarmee sprake is van rechtsongelijkheid. Ook werd de kwalificatie of een zonnepaneel onroerend is of niet, menigmaal uitgevochten voor de rechter, die in 2024 bijvoorbeeld een ozb-aanslag van een kleine ton voor het drijvende zonnepark in de Bomhofspas van tafel veegde.

Opstalcontracten

'Het was geen onroerende zaak maar een

schip, en dus roerend', zegt Timmerman. 'Inmiddels weet de markt redelijk goed om te gaan met de vraag wat een zonnepaneel nu eigenlijk is', aldus Timmerman. Chatelin sluit aan: 'Nog zo'n voorbeeld van een issue dat lang speelde, betreft zonnepanelen op andermans grond of dak. Onduidelijkheid over eigendom, onderhoud, aansprakelijkheid en belastingen betekent onzekerheid bij banken en investeerders, wat financiering van projecten bemoeilijkt. Met de opstalcontracten van nu worden deze rechten en plichten juridisch vastgelegd en dit probleem ondervangen.'

Grote dynamiek

Vergunningen, netcongestie, SDE++-trajecten, Europees beleid, overnames, natuurwetgeving, financiering, contracten met netbeheerders en de afnemers van zonnestroom... De juridische aspecten bij de ontwikkeling en exploitatie van pv-systemen zijn legio. De belangen zijn bovendien fors: economisch, maatschappelijk, de voortgang van de energietransitie... Daarnaast is er sprake van een grote dynamiek in de ontwikkeling van de markt. De zonne-energiebranche, zo benadrukt Chatelin, beweegt daarin mee.

Cable pooling

Chatelin: 'Holland Solar wil een positieve bijdrage leveren, helpen bij het oplossen van problemen door mee te bewegen. Daar trekken we ook hard aan met onze Juridische Werkgroep. Daarbij kijken we vooruit, naar wat gaat komen, maar het is deels ook waar tegenaan wordt gelopen in onze energietransitie.' Als voorbeeld noemt hij onder andere cable pooling, gesloten distributiesystemen en directe lijnen. 'Tegenwoordig is 'regulatoire structurering' van groot belang als het om infraoplossingen gaat waarmee netcongestie kan worden voorkomen', aldus Chatelin.

Knappe koppen

Timmerman vult aan: 'Die "regulatoire structurering" kan echter niet bestaan zonder consensus in de markt, over dat een structuur of oplossing juridisch werkt. Als je over te dun ijs gaat met je structuur kan dat financieel of juridisch risicovol zijn.' Nog zo'n actueel thema betreft groepstransportovereenkomsten in het kader van het mitigeren van netcongestie. Hoe zorg je dat die optimaal ingezet kunnen worden in de praktijk? 'Het is van groot belang dat hierin wordt

samengewerkt tussen netbeheerders en de sector', aldus Chatelin. Daarnaast heeft cybersecurity, een nog relatief onderbelicht onderwerp, de aandacht van de Juridische Werkgroep. Over bovenstaande onderwerpen organiseerde de werkgroep de afgelopen jaren drukbezochte bijeenkomsten waarbij vele juridische knappe koppen aanwezig waren.

Natuurlijk moment

Na 10 jaar leidinggeven aan de Juridische Werkgroep van Holland Solar draagt Timmerman zijn voorzittershamer over. 'Ik doe het nog steeds met veel plezier, maar kleef niet aan het pluche. Dit is ook een natuurlijk moment om het stokje over te dragen. Holland Solar verbreedt, is samengegaan met NedZero – de branchevertegenwoordiger van de windsector

– en richt zich tevens steeds meer op de batterijensector. Het zou dus ook logisch zijn als die verbreding neerdaalt in onze werkgroep, bijvoorbeeld door het toetreden van nieuwe leden. Het is tijd voor nieuwe ideeën, bijvoorbeeld over waar we naartoe willen.' Chatelin mag daar als nieuwe voorzitter zorg voor gaan dragen. Chatelin: 'Ik heb daar alle vertrouwen in en kijk ernaar uit om met de sector de energietransitie verder vorm te geven. Geïnteresseerden voor de werkgroep kunnen zich bij me aanmelden.'